

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De deo uno, et trino - Cod. Ettenheim-Münster 202

Bach, J.

[S.l.], 1636

Quaestio III

[urn:nbn:de:bsz:31-118088](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-118088)

lumen gloriae est intrinsecus pro Deo in productione visionis
beatificae, hoc intelligitur de lumine gloriae prout est habitus ele-
vatus prout habet rationem speciei suae principij ultimo
terminantis ad visionem beatificam. 65.

De illud intelligi de lumine gloriae prout est habitus
elevatus prout, quamvis de eadem potest aliquo modo intelligi esse
de lumine prout habet rationem speciei impressae, in quantum est quod
lumen, quod est species impressa Dei, ut instrumentum Dei, prout est species
ipsius representativa, sed quatenus idem lumen, quod est species Dei
impressa, a Deo productum est. Adde hoc etiam dicitur quod lumen
gloriae ut etiam intrinsecus gratiae sanctificantis, quod est quasi proprietas,
et radicalis naturae spirituales sine vita regnantis. nec obstat quod
lumen gloriae simul creatur esse instrumentum Dei, nam etiam gravitas
existens in lapide est instrumentum naturae lapidis, et simul aliquo modo
instrumentum generantis lapidem, ut docet Aristoteles et Peripatetici.

PARS III

De Objecto visionis beatificae.

CAPITULUM I

An visionem beatificam videantur omnia, quae sunt facta in Deo?
Supponendum est tanquam certum esse facta beatorum de facto
per visionem beatificam videre omnia, quae sunt facta in Deo,
nimirum eius essentiam, attributa, et personarum unitates. constat
ex definitione Concilii Florentini in littera unionis, ubi
definitum est Axioma eorum, quibus nihil purgandum superest,
intueri deum trinum et unum sicut est, &c. Condi-
tum potest definiri ex multis scripturae locis, ut ex 3. Ioan.
3. videlicet eum sicut est. Item ad Corinth. 13. videmus nunc
per speculum in enigmate, &c. nunc cognosco ex parte, &c.
Psalm. 14. in illa die cognoscetis quod ego sum pater. et infra:
manifestabo ei mysterium. quae vera non essent nisi personae divi-
nae simul cum ceteris, et attributis viderentur, nec ex eo quod beati
non vident Deum oes, atque liberos Dei, nec oes creaturas, a quas
terminatur Dei omnia vel scia, potest inferri, quod non vident omnia,
quae sunt facta in Deo, nam tam atque liberi Dei quam eius omnia
est scia

et sic versans circa creaturas dicitur deo, nimirum in recto
infinitam Dei perfectionem quae est absoluta, in obliquo vero ter-
minacionem ad creaturam sive creaturam ipsam, ut infra condatibit,
beati. a. vident predictam perfectionem Deo intrinsecam, licet non
videant creaturas quas involunt actus liber Dei, eius dignitas
et sic; hoc igitur supposito illud dicunt quod remanet controuer-
sum an per absoluteam Dei potestatem fieri possit ut beatus videat creaturam
Dei non in visis attributis vel personalitatibus, sive ut videat aliquid
attributum non in visis relictis attributis vel personalitatibus vel
creaturam, sive ut videat personalitates non in visis attributis
vel creatura.

Aduertendum est pro solutioe huius controuersiae,
quando quaeritur an videntes Deum necessario videant omnia quae
sunt in Deo formaliter, ita ut nihil eorum quae formaliter sunt in Deo
possit videri quin videantur etiam reliqua omnia existentia in
Deo formaliter, in hoc illi dupliciter; primo ita ut nihil existens
in Deo formaliter sine reliquis videri possit per visionem quae sit
beatifica. Deo ita ut nihil eorum sine reliquis videri possit
per illam visionem licet non beatificam.

Dicendum est nihil eorum, quae sunt in Deo formali-
ter, sine reliquis in Deo formaliter existentibus videri potest per visionem
quae sit beatifica. Pro hac propositione facit S. Thomas
qui hanc supponit Deum non potest videri nisi totum, si saltem debet
illud de visione beatifica, id est a. praequae. supponitur. in
2da. 2ae. 2ae. art. 7. ad 2. c. 2. lib. 3. contra gentiles cap. 58.
ad finem. 3. parte. 3. art. 3. c. alibi, idem sentit Vasquez
diz. 4. 2. cap. 2. Suarez lib. 2. de attributis negatibus Dei
cap. 22. c. 23. c. alibi quos habes quos Salas tom. 1. in 1mam
2da. tract. 2. disp. 4. sect. 2. c. 2. c. et contra alios ut
tunc est apud eundem Salas ibi.

Et contra: quod de modo visionis beatificae
est ut expleat et satiet appetitum et desiderium ipsius videntis et ipsi
visio, quae quae videret creaturam Dei sine attributis aut vnum attri-
butum sine altero aut creaturam sine personis vel contra, non est
huiusmodi. Et maior pars quod de modo beatitudinis formalis
suae quod idem est visionis beatificae est, ut tollat omnem afflictio-
nem et anxietatem, cuiusmodi est in desiderio, et appetitu qui
non satiatur. Minor pars quod si quis videret creaturam Dei sine
attributis vel personalitatibus diuinis aut contra, vel attributa
sine personalitatibus aut contra, vel vnum attributum Dei
sine

me altero, is n̄ videret distincte, Deum esse infinitum bonum 66.
vel infinitam affectionem, n̄ve n̄ discerneret an in Deo est
de bonum & ois affectio, p̄ meritum videri deinde erant cognos-
cere, & affligeretur vel est anxius ex eo q̄ huiusmodi desiderium
remaneret inextinguibilem.

Confirmatur eiusdem minoris probatio: q̄ de
ratiōe cuiuscunq̄ affectionis infinita ē ut identificet nisi omnem
affectionem sibi n̄ oppositam & ut videatur perfectio infinita
prout ē infinita necessarium ē videre omnem affectionem cum
illa identificatam & si aliqua Dei affectio videatur n̄ a reli-
qua talis visio n̄ erit visio affectionis infinita prout ē infi-
nita, ac prout n̄ poterit pati appetitum videtis, & per
consequens n̄ erit visio beatifica.

2do p̄t̄, conclusio: q̄ cum visio beatifica ut ē
fōalis beatitudo sit intuitiva per se debet terminari ad sum-
mum bonum prout a parte rei ē in seipsa tam in existendo
quam in subsistendo summe perfectum, atqui n̄ ē tale nisi prout
ē unum & s̄vnum n̄ve unum totale obiectu constitutum ex
extra, attributis, & personalitatibz &.

Obijciēs: personalitates divinae n̄ s̄t affectio &
si quis videret etiam Dei ē, ergo attributa n̄ visio personali-
tatis videret Deum prout ē infinita affectio, ac prout talis
visio est beatifica etiam per eam n̄ viderentur personalitates
divinae.

R̄ negando Ans, q̄ fōalis ratiō divinae ratiōis &
personalitatis ē quodlibetque affectio, ut docent multi, quos re-
fert & sequitur Sicut de Trinitate disp. 39. sect. 2. & seqq. sed
principale sect. 6. q̄ etiam p̄t̄ q̄ implicat contradictionem
aliquid in Deo existens neg esse affectionem ex sua ratiōe, explicita
neg imperfectionem, nisi sit determinatum in singulari ē in-
dividuo sit abstrahere a transcendentali affectione & imperfectione,
nam ratiō ē personalitas patris opini v. g. vel ē talis fōalitas
ut per eam trinitas melius h̄at cum ipsa quam cum ipsa,
vel n̄ ē talis. si dicatur primum & personalitas ē ratiō patris
tatis divinae ē affectio, si vero dicatur 2dam nempe fōalita-
tis n̄ve ratiōis paternitatis aq̄ bene se haberet sicut h̄at cum
illa & huiusmodi personalitas & ratiō ad nihil inserivēs, ac
prout ē sit nullus, ac consequenter imperfectio, q̄ n̄ ē falsum,
cum ois fōalis & explicita ratiō personalitatis sit affectio ultimis
complens n̄ve affectionem, sed de hac re plura infra.

Obijciēs

Obijes 2do: si ad visionem beatificam requiritur vi-
sio personarum, sequitur Patrem eternum habere suam bea-
titudinem etialem a filio & spiritu s. sed consequens e falsu
q. ^{ma:} Ro ad: ^{ma:} Pat, sequitur Patrem eternum habere suam beati-
tudinem a filio & spiritu s. hoc e, accepere ab ipi suam beati-
tudinem nego, habere ab illis, id e, habere beatitudinem in ordine
ad illos ut ad obitu partiale, & hoc modo concedo ^{ma:} ad
curus distinctionem distinguo min, e nego consequentiam.

Obijes 3to: Deus clare, viz ut e in se summum
bonum, e obitu beatificum quia per quem videtur Deus non
viri personis e vno beatifica, siquidem Deus pors e summu
bonum n mutuit personalitates divinas, cum bonitas sit
attributum peculiare Dei.

De si argu valet, probat etiam beatitudi-
ne. considerare, praese in visione, attributi infinita bonitatis
Dei etiam praesendo ab cetera Dei e reliquis ei attributis
necum personalitatibus. Ro 2do dicitur, quando dicitur Deum
vnum ut e in se summum bonum e, obitu beatificum, tunc non
summi boni intelligitur summum bonum n prout e attributum
peculiare Dei sed prout e integritas cum perfectionum qua re-
quiruntur ad summu bonum infinite. effectum ultra quod
nihil aliud sit desiderabile, curus huius e sibi Deus cum omnibus
ip perfectionibus etiam relativis qua sit in eo spialiter.

Obijes 4to: si quis videret etiam Dei sine
attributis e personis vel contra e, is videret Deum cum q dilige-
ret e Deo fruereetur q. cet beatus, nemo e. sit videre, Deum
e eo frui qui sit beatus q. de ratione visionis beatifica n e ut per
ipam viderentur oia qua sit in Deo spialiter.

De qui videret etiam Dei sine attributis
vel personis aut contra e, is videret Deum secundum quod e
imperfect. concedo, simpliciter e affecte nego. huius, simpliciter distin-
gno consequens, nemo sit videre Deum perfecte e n e beatus conde-
nemo sit videre Deum imperfecto modo e n e beatus nego conseq:
si videret possibile, sit ut cetera Dei videretur sine attributis
vel personalitatibus aut contra e. ex his a. constat q. si
quis videret Deum imperfecto modo supradicto licet aliquo modo
Deo fruereetur, ea in n. facta perfecta fruereetur, sicut nec cet perfecta
Dei visio ex qua illa oriretur.

Obijes 5to: personalitates divinas habent rationem
dicti. 2dary respectu visionis beatificae q. n. pertinent ad obitu
foale

fiat beatificum & licet n̄ viderentur, adhuc visio estia Dei 67.
pat beatifica. Ans p̄t: q̄ personalitates n̄ movent effectiue
ad visionem.

Re negado Ans, neg ex eo q̄ personalitates di-
vine n̄ possunt mouere effectiue illum creatum ad visionem
sui et inpro illas habere rationem obiecti d̄ari respectu visionis
beatificae, siquidem neg estia, neg ullam aliud attributum preter
omniam effectiue mouet illum creatum ad visionem sui, nec in
illa et obiectu d̄arium visionis, imo neg omnia per modum obiecti
mouet ad illam, ut constat ex supradictis.

Obicies 6to: si ad visionem beatificam necesse
est cognoscere oia que s̄t finaliter in Deo, sequeretur per visi-
onem beatificam cognosci Deas rerum omnium possibilitum, siquidem
Deas rerum omnium possibilitum s̄t finaliter in Deo, & consequenter
per eandem visionem deberent cognosci res oēs posibles, sed hoc e
falsum & ois repugnat.

Re d̄o: ma: sequeretur per visionem beati-
ficam cognosci Deas rerum omnium possibilitum quod illud q̄ eam
Dea dicunt in recto concedo, quod id q̄ dicunt in obliquo nego
ma: ex eo vero q̄ per visionem beatificam, debeat cognosci in-
tuitiue totum id q̄ illa dicunt in recto, n̄ sequitur per visionem
beatificam debere cognosci ois res posibles, q̄ id q̄ Dea dicunt
rerum possibilitum dicunt in recto nihil e aliud, ut infra constabit,
quam ipsa Dei spectis qua in se e aliquid ois independens e absolu-
tum ab oibz creaturis, ut infra ostendebitur, ac proinde ex eo q̄ per
visionem beatificam debeant cognosci oia, que s̄t finaliter in Deo, n̄ e
necesse ut cognoscantur oēs creaturae posibles.

Obicies 7mo: n̄ possunt videri oia que s̄t finaliter in
Deo nisi videantur, in particulari oia, que Deo s̄t facere, siquidem
in Deo finaliter e oia, ac proinde pota facere Angelum, hominem,
leonem &c, imo et pota suscipi hunc Angelum in particulari e
illum, in particulari e, sed hoc repugnat & per visionem beatificam
n̄ possunt videri oia, que s̄t finaliter in Deo.

Re Deum pota facere Angelum hominem &c duo dicit,
alterum in recto nempe ipsam perfectionem infinitam & absolutam,
& alterum in obliquo nempe ipsum Angelum vel hominem n̄ implicat-
ionem &c, ac proinde qui dicit Deum necesse quidem e ut videat illud
q̄ dicit in recto Deum pota producere Angelum vel ois hominem &c, n̄
s̄t e necesse ut videat id q̄ Deum pota producere Angelum &c dicit
in obliquo, ac proinde per visionem beatificam n̄ cognoscantur res
ois

ois potibiles, sed tm necessario cognoscitur qd in quod extra Deum
 n implicat Deus sit illud facere, sicut etiam per eandem, visionem
 n e necesse ut cognoscatur creatura ex illis vel potibiles quas
 Deus cognoscit, sed tm qd si prater Deum aliquid n implicat vel
 quantum e ea se sit illogibile, sua n repugnat cognosci, Deo illius
 cognoscis.

Objecio vltio: si per visionem beatificam cognos-
 cerentur via que se foaliter in Deo, se quod, Deum per illam com-
 prehendi, sed hoc implicat qd. Reg. pbi: qd tunc res comprehendit
 quando nihil eorum, que foaliter in ipso st, latet ipsam videntem.
 Re nego reg: quid a videndum sit ad probatorem con-
 stat infra cap. 3. His absolutis ditionum e an de pria
 absoluta saltem n per visionem beatificam pot videri extra Deo
 n visis attributis vel personis, gut contra, votum qd hac dignitate
 videtur pertinere etiam ad Philosophos, quatenus ipi de glialiter
 re, nati sunt querere: an illa id pot secundum unam affectionem
 inquitur cognosci ab eo qd virtutina cognoscatur secundum
 aliam licet a parte rei sit identificata, e ex altera parte de de-
 finendum quid de hac re sentiam, n parum temporis insumendum
 est, deo de hac re, ad alia Theologorum magis propria properamus.
 qui vult, videat Salas tom. j. in jman dea tract. 2. disp. q. sect.
 2. e. 3. ubi duas oportet sententias facit refert.

CAPUT II

An creatura in Deo a beatis videantur?

Anteriorum e quatio quatur an creatura videantur in Deo
 a beatis, n eo dntion, an creatura secundum ee qd foaliter hnt
 in Deo, videantur in illo, nam cum ee creaturarum ee hnt fia-
 liter in Deo nihil aliud sit quam ipse Deus qui continet illas
 eminenter sicut ee illas producat, vel creat, secundum illas
 ee necessario videntes ab eo qui Deum videt, si quidem videre
 illas secundum illas ee nihil e aliud quam videre ipsum Deum.
 sensus igitur questionis e: an creatura secundum ee qd hnt
 in seipis videntur a Deo videri pot in ipso Deo.

Anteriorum e rursus creaturas videri in Deo sicut
 in Verbo dupliciter sumi namq. causaliter e foaliter. causaliter
 videri in Deo e in Verbo creaturas, e illas videri per actum viden-
 nis sicut

nis sine cognitionis distinctum ab ipsa visione beatifica. 68.

Actum ab ipso Deo tanquam a causa particulari, q. a. videri crea-
turas speciali revelatōe facta ab ipso Deo ut illas videri in Deo
et in Verbo pluribus egrēgie probat Vasquez j. parte disp. 30. cap. 7.
ubi docet q. n. solum beati sed etiam viatores vere dicuntur ab-
que videre vel cognoscere, in Verbo Dei aut in Deo vel etiam in
seius presētia, q. a. presētia Dei cognoscunt, dicuntur. a. inquit
potius in Verbo quam in Spiritu s. art. 2. videri, q. cum
Verbum proceat per intellectum, opera revelatōis ipsi Verbo appropriant
hinc opera grāe spiritui s. foaliter vero videre in Deo crea-
turas et illas ita videre, per eandem visionem qua videtur Deus
ut ex vi visionis Dei videntur sive q. eodem e. ut ipse crea-
tura videntur in Deo ut in medio cognito q. dicitur in cogni-
tionem illorum, q. a. creatura potius a beatis caaliter videri
in Deo certum e. apud oēs, cum in eo nulla sit repugnancia,
et cōiiter concedatur, multa cognosci de novo a beatis nimirum
per revelatōem peculiarem factam ab ipso Deo, quare remanet
tōn controversum: an beati videntur creaturas in ipso Deo foali-
ter nec in illo ut in medio cognito.

Deniq. aduertendum e. ex S. Thoma j. parte
q. 20. art. 3. possibile sumi dupliciter, primo absolute, sine
ex habitu sine terminorum, atq. hoc modo possibile e. q. d. in quibus
terminis sine praedicata inter se n. repugnant. Et possibile
videtur per respectum ad aliquam potētiā sine, per denominationem
extrinsecam ab aliqua potētia, qua ratio possibile e. idem atq.
factibile ab aliqua potētia, unde cum Deus videtur e. omnipotens
deo q. pot. producere q. libet ens possibile, tunc possibile n. sumi
respectu sine per respectum ad divinam opotētiā, q. a. alio-
quin committeretur error in explicanda opotētia, sensu e. est
Deus opotens q. p. oia quae s. p. b. sua potētia, sed sumitur
absolute, pro se n. implicante, et sicut etiam sumitur cum dicitur
Deo Deum p. d. facere hominē n. a. chymaram, q. hoc e. p. b. h. n. a.
chymata, tunc e. sensu e. idem Deum p. d. facere hominē n.
chymaram q. haec implicat contradictionem, hoc vero n. ibem
his praemissis.

Quendum e. nullam creaturam a beatis videri
ex vi visionis Dei sine, in Deo ut in medio cognito. Pro
haec propositione facit Scotus in 3. d. dist. 14. q. 2. d. 2. et si
ita vid. S. Bonavent. art. 2. q. 3. in fine, Gabriel q. 5. art. 5.
maior q. 3. et in 4. d. dist. 29. q. 16. Martilig in 3. d. q. 10.
art. 2.

art. 2. Beati g. 23. art. 2. Avicenna in jmo g. 12. Paludanus
in qto d. 49. g. 2. art. 2. Vasquez disp. 50. cap. 6. crey.
Beati j. parte. cap. 9. g. 13. Alarot tract. j. de visione Dei
disp. 4. cap. 3. Torres, et Cajan Bartholomaeus quos th. dices potest
nos n. potest videre, qd eorum opera in unam partem imprensam
qd ego sicam partem Romanu servaverunt, ex aliorum th. relati
voti illi defendere hanc sententiam, pro qua potest etiam alij re-
ferri. Eodem th. proposito e contra alios multos asserentes
ex vi visionis qua Dei extra videtur, aliquas quos creaturas
videri e. ex plures quo quis pfectis Dei etiam videtur, inter
eos e. Paretiarum in j. parte. g. 12. art. 8. Capredi in qto d. 49.
p. 9. g. 6. art. j. e. 3. Alarot lib. 2. de attributis negativis
libi cap. 2. Salas tom. j. in unam 2da tract. 2. disp. 4.
sect. 9. num. 38 e. alij multi apud ipsum.

Th. conclusio: qd si Beati ex vi visionis Dei vel
in Deo ut in medio cognito vident ullam creaturam aut vident
creaturam existentem, aut creaturam futuram, aut creaturam posi-
tam sing. n. implicatam, ad nullam ex his dici potest qd. Major
per se pth. Minor in primis quod primam e. eadem partem nempe
qd Beati in Deo ut in medio cognito n. vident nec cognoscant
e. hanc creaturam existentem vel futuram pth. qd si nulla crea-
tura existens nec est futura, e. tunc per impossibile est aliquis illi
qui n. est creatus ab hoc Deo qui nunc e, e. predictis illi videret
in presentia hunc Deum, nullam in eo creaturam existentem
vel futuram videret e. nec nunc videns Deum in eo ut in medio
cognito videt ullam creaturam existentem vel futuram, hoc se-
quenter pth. qd ex eo qd creatura existat vel sit futura nulla
ratio dicitur in se e. mutata, sed e. eadem ois quod eorum nam pfecti-
onum intrinsicam qui n. est si nulla creatura existens nec est
futura, ut videtur per se patere e. infra probabitur quare si
posito qd nulla creatura existat nec sit futura nulla creatu-
ra existens aut futura videretur in Deo ut in medio cognito,
similiter dicendum e. de facto nullam creaturam existentem
aut futuram a beatis videri in Deo ut in medio cognito, ni-
mirum ex eo qd Deus nihil habet tibi intrinsicam ratione cuius
connectatur cum creatura existente. vel futura, mediantem quo
potest illum videntis n. determinare ad cognitionem talis crea-
turae. hoc pth. qd si videns Deum in eo ut in medio cognito
videt aliquid aliud a Deo distinctum, n. sit illud videre nisi pro-
ut a parte rei illud e. in se, quare si nulla creatura existat,
nec est

ne eēt futura, profecto nec videas Deum ex vi visionis eius: 69.
dem Deū videt illam creaturam existentem aut futuram. Im-
formatur idem hīs: q̄ si Deū visū mouet illum creaturam ad
cognitionem alterius creaturæ vel eam representat, n̄ p̄t illam
representare, nisi prout illa ē in se, neq̄ p̄t mouere ad vllam
visionem vel cognitionem falsam, moueret a. ad cognitionem
falsam si in eam supranaturaliter moueret ad cognitionem creaturæ
existentis vel futuræ. Confirmetur regulam idem hīs, q̄ si
Gabriel Archangelus v. g. n̄ existeret neq̄ eēt futurus, tunc neq̄
S. Michael neq̄ vllg alig beatus p̄t videre, in Deo Gabrielem exis-
tentem vel futurum, q̄ tunc Deus visū n̄ p̄t representare illius
vllig beati Gabrielem existentem aut futurum, sicuti nec p̄t de-
facto representare illius vllig beati rem vt existentem vel fu-
turam, quia rem n̄ existit neq̄ futura ē. Et si nullum eius
creatum existeret nec eēt futurum, Deū visū ab illius a se non
creato n̄ representaret creaturam existentem vel futuram.

Iam vero q̄ beati in Deo vt in medio cognito n̄
vident vel cognoscunt vllam creaturam possibilem, p̄t. 3. h̄as
partim in memoriam primi arguti suprafacti, p̄t: q̄ deo beati nullam
creaturam existentem vel futuram videt in Deo vt in medio
cognito, q̄ Deus nullam h̄t cum creatura existente vel futura
connexionem nisi intrinsecam, atq̄ neq̄ Deus vllam similem
connexionem h̄t cum vlla re possibili vel n̄ implicante. Et beati
n̄ vident, neq̄ vident p̄t in Deo vt in medio cognito vllam creatu-
ram possibilem vel n̄ implicantem. Maior constat: q̄ si Deus n̄ h̄t
etiam connexionem cum re possibili vel n̄ implicante n̄ p̄t ee prin-
cipium determinatum p̄ia illius ad cognitionem rei possibili existentis
vel n̄ ^{futura} ~~possibilem~~. Membr. a. p̄t: q̄ Deū neq̄ vllam directam relationem
realem vel habitudinem sibi intrinsecam ad vllam rem possibilem,
neq̄ h̄t vllam existentiam vel indigentiam vllig rei possibili, vt
infra condatib. Et Deus nullam ex parte sui h̄t connexionem
cum vlla re possibili, neq̄ e. præter relationem vel ^{affinitatem} ~~affinitatem~~, exi-
gentiam e. indigentiam rei possibili p̄t assignari aliud fundamentum
in quo fundetur vel consistat huiusmodi connectio.

Respondent aliqui negando min: eddunt Deum ea parte sua
habere connexionem sibi intrinsecam cum re n̄ implicante, h̄-
quidem, inquirunt, tum ratione bonitatis per quam Deus res n̄ impli-
cantes se producere, tum ratione cognitionis qua cognoscit singulas
res n̄ implicantes, tum ratione decretum quas in se h̄t existens, res
n̄ implicantes, tum ratione amoris vel complacentiæ qua sibi complacet
in

in h[uius] implicancia crinseunt rei p[oss]ibilib[us], sicut ordinem sine
relacione aut habitudinem realem ad singulas res h[uius] impli-
cantes, ac prout dicitur qui Deum videt, et etiam in eo ut in medio
cognitio videtur. has vel illas creaturas p[oss]ibiles, nimirum
est q[uo]d p[oss]it videtur, relacione sine habitudinem Deo intrinsecam
ad p[ro]dictas creaturas.

Sec[un]do contra e[st], q[uo]d Deus neq[ue] ratio cognitiva, neq[ue] ratio cog-
nitionis qua cognoscit p[oss]ibilia, neq[ue] ratio. Deorum quae h[ab]et respectum ad
p[oss]ibilia, neq[ue] ratio amoris vel complacentiae. Illam h[ab]et relacione re-
alem aut habitudinem sibi intrinsecam ad illam rem p[oss]ibilem, hoc
a. p[ro]p[ter] q[uo]d si per impossibile nulla res est p[oss]ibilis sine eis res impli-
cantes, tunc est idem numero Deus qui nunc e[st] & Deus nullam h[ab]et
relacionem realem aut habitudinem sibi intrinsecam ad illam rem
p[oss]ibilem, q[uo]d cum talis habitudo realis n[on] datur in Deo, sit cum eo idem
p[ro]ficata, si nulla res est p[oss]ibilis neq[ue] est in Deo talis habitudo cum
eo identificata, e[st] per consequens q[uo]d est Deus, aut certe n[on] est hic nume-
ro Deus qui nunc est. Conseq[ue]nter p[ro]p[ter] h[oc] p[ro]p[ter] q[uo]d si per impossibile n[on] est
p[oss]ibilis h[ab]et numerum formicam vel atomum, ad huc est Deus e[st] idem
numero qui nunc e[st] & si per impossibile nulla res est p[oss]ibilis de huc
est Deus e[st] idem numero qui nunc e[st]. H[oc] videtur constare ex con-
sensu e[st] infra fuit probabitur. Conseq[ue]nter p[ro]p[ter] q[uo]d n[on] e[st] maior ratio cur
posita impossibilitate huius numero formicam vel atomum debeat manere
Deus, e[st] huius numero Deus, e[st] n[on] debeat manere posita impossibilitate,
cuiuscu[m]q[ue] creatura p[oss]ibilis, nam si maneret idem numero Deus
posita impossibilitate huius numero formicam vel atomum, id e[st] q[uo]d
Deus nullam h[ab]et relacionem vel habitudinem realem, eam identificatam
tam ad hanc numero formicam vel atomum p[oss]ibilem, qua[rum] relatio
sollicita e[st] posita impossibilitate huius numero formicam vel atomum
p[oss]ibilis, atq[ue] si Deus nullam h[ab]et relacionem vel habitudinem realem
ad hanc numero formicam vel atomum p[oss]ibilem, neq[ue] illam h[ab]et relacionem
vel habitudinem realem ad ullam aliam rem p[oss]ibilem, q[uo]d si aliquid n[on]
relatio e[st] habitudine reali ipsius Dei ad hanc numero formicam
vel atomum p[oss]ibilem et saltem q[uo]d Deus p[oss]it p[ro]ducere hanc nu-
mero formicam vel atomum p[oss]ibilem, e[st] eam cognoscit, atq[ue] h[ab]et
eandem deam, e[st] de eius p[oss]ibilitate vel n[on] implicancia sibi com-
placet, similiter salvari p[oss]it q[uo]d Deus atq[ue] omni relatio e[st] habitu-
dine reali ad ullam rem p[oss]ibilem p[oss]it eam p[ro]ducere eam cognoscit,
eandem h[ab]et deam, e[st] de eandem p[oss]ibilitate vel n[on] implicancia
sibi complacet.

Eandem si dicas posita impossibilitate formicam
vel

vel atomi adhuc est idem numero Deus, sed adhuc habet eam 70.
speciemque sibi intrinsicam quam nunc h[ab]et, quidem adhuc habe-
t sibi ipsam ratione cuiusque potest producere quamcumque rem in implicatam,
contra vero si per impossibile, nulla creatura est possibilis in e[ss]e
Deus, quia tunc non habet perfectionem attributi digna, siquidem
Deus tunc extra se nihil esse potest operari, et consequenter non est
Deus, ac proinde licet Deus non habet ullam relationem vel habitudi-
nem realem ad ullam rem possibilem in particulari, non tamen relationem
et habitudinem realem ad creaturam possibilem in generali.

Secundo contra est, quod Deus est ens quo nihil potest origi-
nari effectus, atque si Deus ratione digna vel alterius attributi dice-
ret habitudinem realem ad creaturam possibilem licet in generali, potest
excogitari aliquis Deus effectus, cuiusmodi est ens a se, non exigitur
possibilitatem vel non implicatam alii creature, nec indiget tali
possibilitate vel implicatam, nec dicens relationem ad ullam creaturam
possiblem sive in particulari sive in generali, et deo ita independens
vel absolutum ab omni re possibili vel non implicante, ut si per impossibile
non est possibilis ulla creatura, adhuc est ens infinite effectus et idem
quo numero immutatum quoad suam perfectionem intrinsicam
quod nunc est. Quod autem huiusmodi ens sit effectus Deo, qui ab adversariis
fingitur, exigitur possibilitatem vel non implicatam creaturarum et
ita indiget ut sit, atque ad ipsam dicens relationem et habitudinem rea-
lem, videtur esse per se manifestum, siquidem ens Deus conficitur ab ad-
versariis per directam existentiam vel indigentiam secundum suam
et existentiam indiget aliquo extrinseco ut priori secundum naturam
et necessarii ad existentiam Dei, licet illud dilatur solum ut condi-
tio extrinseca praeponi ab ipsa Dei existentia. Eadem
propositio poterit etiam impugnari in verbis quibus mox contra
alios obediens multo minus Deum habere relationem vel habi-
tudinem realem ad ullam creaturam in particulari.

Secundo igitur alii dicunt Deum habere relationem
realem sive habitudinem intrinsicam ad quamcumque creaturam
non implicantem etiam in particulari, atque adeo ad hanc numero
formicam atque atomum non implicantem, ac proinde negant Deum
non habere ullam connexionem sibi intrinsicam cum ulla re possi-
bili in particulari, ac proinde volunt quod si per impossibile in-
possibile implicaret haec non formicam non est hic non Deus qui nunc
est, sed diceret in secundum perfectiones ignavias, ut si ingratias,
extra, ut oridia, ad tamen secundum perfectiones odianas, ut ex. g.
potest efflere hanc non formicam, sive velas vel habitudo ad hanc non
crea-

Deinde contra eorundem Authores e, qd si in Deo est
 relatio realis vel habitudo ad hanc numero formicam vel atomum
 h implicatam, requeretur idem h ee numeram affectionem
 qua h pot exogitari maior, sed consequens e falsum e. Sequela
 maioris condet, qd maior e affectio qua ita e a se, vt secundum
 suum ee nullo extrinseco neg exsistenti neg potibili vel h impli-
 cante, neg vlla conditione extrinseca indiget, quam sit illud qd
 secundum suum ee indiget aliquo extrinseco vt e creatura h
 implicans, atqui si in Deo sit relatio vel habitudo realis ad illam
 creaturam, eam eadem habitudo sit identificata cum ipso Deo
 e ipsa secundum suum ee necessario presupponat creaturam nempe
 h implicatam, e consequenter ea vt termino suo extrinseco
 indiget ad suum ee sequitur, inquam, etiam Deum ad suum
 ee indigere aliquo extrinseco siue aliqua conditione extrinseca,
 ac proinde Deus n erit numerus affectio qua h pot exogitari
 maior, qd e oio falsum e absurdum.

Interca contra eorundem Authores e, qd si in
 Deo sit vlla relatio realis, vel habitudo ad hanc numero formicam
 vel ad illam creaturam h implicantem, requitur veram esse
 proportionem: Deus secundum suum ee consequitur ad aliquam
 sibi extrinsecam siue ad aliquam conditionem extrinsecam, sed
 hoc e falsum e absurdum e. E.g. ma: atq; cum relatio illa siue
 habitudo realis secundum suum ee necessario presupponat creatu-
 ram h implicantem, licet solum vt terminum suum atq; vt condi-
 tionem extrinsecam, sequitur h implicantem creaturam prae-
 sentem, quaequid tandem ea sit, ee naa priorem illa relatioe, vel
 habitudine reali diuina, e ipsam habitudinem ee naa posteriori
 illo termino vel conditione extrinseca, cum a. de potestis nra
 sequatur ad secundum suum prius, e relatio illa sit identificata
 cum ee sibi, eo ipso manifeste sequitur qd Deus sit idem cum ea
 e relatioe, secundum suum ee, consequatur ad terminum eus-
 dem relatiois, nempe ad h implicantem creaturam necessario prae-
 sentem ab eadem relatioe, qd a. h implicantem creaturam prout
 e terminus relatiois vel habitudinis, quae ab aduevarijs ponitur in
 Deo, sit naa prior eadem habitudine h solum sit ex confessione
 ad verariorem terminum dicentium terminum illum necessario
 presupponi a relatioe vel habitudine diuina tanquam conditio-
 nem extrinsecam, e ex eo qd ois terminus, excepto termino sibi
 onis e prior relatioe quam terminat, sed etiam ex eo qd si datur
 in Deo praedicta relatio, rem e ista realis: ideo in Deo e relatio
 vel

vel habitudo ad n implicantiā creaturæ q̄ n e implicantiā
 creaturæ, n in verum e dicere: ideo creaturæ n implicat q̄
 prædicta relatiō vel habitudo e in Deo, si rigoroſe loquamur.
 Minor q̄. aſſi ſupra facti, nempe q̄ ſaltem nō Deum ſecundu
 rum e conſequi ad aliquid ſibi extrinſecum vel ad aliquam
 conditionem extrinſecam, videtur per ſe patere, præterea
 conſtat: q̄ a inde ſequitur Deum principiari ad aliquid extrin
 ſeco vel ab aliqua conditione extrinſeca, nam principiari nihil
 e aliud quam conſequi ad aliquid nō prius, Deus a ſecundu
 rum e conſequitur ad n implicantiā creaturæ n Deo hōt in
 ſe relatiōem vel habitudinem realem ad n implicantiā illius
 creature, & c. quod ſi d̄ dicas neg Deum neg relatiōem
 vel habitudinem realem cum eo identificatam e terminatam
 ad creaturam n implicantiem principiari ab eadem creaturæ
 n implicante q̄ ipſa n exiſtit. Contra e q̄ prius principiari
 totum e compoſitum etiam ſi verū n exiſtat e præcipue quæ
 do principiari, atq̄ hæc quidem oia probant n ſollem n p̄ e in
 Deo relatiōem vel habitudinem realem ad illam creaturam n im
 plicantiem in particulari. ut e hæc numero formica vel atomus,
 ſed neg ad illam creaturam vel ratiōem eam n implicantiem.

Deniq̄ contra e q̄ Deo abſq̄ b̄ relatiōe intrinſeca
 p̄ cognōſcere e cognōſci ad creaturam exiſtente, vel futura & abſq̄
 creaturæ n implicante in particulari. h̄s infra probabit̄. Con
 ſequentia ſit a p̄.

Vltimo alij docent Deum nullam habere relatiōem
 ſibi intrinſecam ad illam creaturam, ſed nihilominus ex eo q̄
 Deus in ſeipſo tanquam in eā virtute, e eminenter, e tanquam
 innato contineat ſingulas creaturas p̄ſibile, ſicut p̄ illas
 videt̄ in Deo tanquam in medio cognit̄o, quatenus in ipſo Deo con
 ſtitetur ſimilitudo cuiuſlibet creature q̄a p̄ e Deo produci ſue
 creature n implicantiſ.

Sed contra e q̄ quando dicitur in Deo e ſimili
 tudinem cuiuſlibet creature n implicantiſ, vel e ſermo de ſimili
 tudine ſimilitudine ſimilitudine virtuali vel eali, qua
 tenus Deus p̄ ſe ſeipſum ſibi intrinſecam ratiōem cuius p̄ provenire
 ſuam ſem n implicantiem; primum dei n p̄, q̄ quicquid e in Deo
 e ſimilitudine, e per conſequentia in ſimilitudine ſimilitudine cuiuſlibet creature,
 cuius ois creatura ſit ſimilitudo, unde nec ulla creatura p̄ habere
 illam proportionem vel ſimilitudinem ſimilitudinem eam illa ſimilitudine
 creandi intrinſeca; ſi verō dicitur Deum nempe in Deo contineri
 ſimili-

similitudinem cuiuslibet creaturae h[ab]e[re] implicantis virtutem, 72.
ratio cuius Deus h[ab]et aliquam connexionem cum ipsa creatura h[ab]e[re] im-
plicante; contra e[st] q[uo]d huiusmodi connexio vel e[st] fundata in exigen-
tia aut indigentia talis creaturae h[ab]e[re] implicantis Deo intrinseca,
vel e[st] fundata in relati- vel habitu[si]ne Deo intrinseca e[st] termi-
nata ad ipsam creaturam h[ab]e[re] implicantem; primum dicitur n[on] p[ro]p[ter] q[uo]d
omn[is] exigentia naturalis fundatur in indigentia e[st] om[n]i indigentia
conu[er]sion[em] extrinseca vel conditionis extrinseca existens in Deo
involuit in ipso Deo imperfectionem. neg[ati]o[n]e[m] p[ro]p[ter] dicitur e[st] dem[um] q[uo]d h[ab]itu-
res respon[si]onis quam in p[ro]p[ri]a imp[er]ignans nullam in Deo ad-
mittunt relationem ad creaturas. Et in Deo nullum e[st] principium de-
terminativum ratio cuius illis creatis e[st] beatis p[ro]p[ter] moueri ad viden-
das creaturas p[ro]p[ri]as in ipso Deo ut in modis cognito, licet Deo
om[n]i illas virtute, e[st] eminenter contineat in sua infinita p[er]fectio-
ne activa e[st] absoluta.

Deinde contra eorundem h[ab]itu[si]os e[st] q[uo]d si per impos-
sibile nulla creatura e[st] p[ro]p[ri]a de o[mn]i creatura implicans, tunc
Deus ad hoc e[st] d[omi]n[us] om[n]i quod om[n]i quam p[er]fectio[n]em intrinseca
qui nunc e[st] ut supra ostendimus, e[st] t[ame]n q[uo]d ipse tunc n[on] videret in se
ullam creaturam p[ro]p[ri]am, ut per se p[ro]p[ter] q[uo]d neg[ati]o[n]e[m] nunc quicquam in
p[ro]p[ri]a ratio cuius ut modum cognitum p[ro]p[ter] determinare. illicum
beati uisus ad visionem illis vel p[ro]p[ri]as, cum nunc nullam
h[ab]et maiorem connexionem sibi intrinsecam cum ulla creatura
p[ro]p[ri]a, quam haberet si nulla creatura e[st] p[ro]p[ri]a.

Ex modo dictis colligi p[ro]p[ter] falsam e[st] etiam eorundem doc-
trinam, qui volunt beatos in Deo ut in modis cognito videre crea-
turas p[ro]p[ri]as, eo q[uo]d Deus h[ab]et connexionem cum illis n[on] per relationem
realem ad illas terminatam, sed quatenus existit illarum p[ro]p[ri]as-
tem vel n[on] implicans, nam si in Deo e[st] huiusmodi exigentia,
e[st] etiam in ipso indigentia eiusdem n[on] implicans sibi extrin-
seca, cum om[n]i exigentia naturalis fundatur in aliqua indigentia,
ac p[ro]inde in Deo e[st] imperfectio, eo q[uo]d in ipso e[st] indigentia
aliqua extrinseca. neg[ati]o[n]e[m] obstat q[uo]d creatura n[on] implicans tunc n[on]
implicans creatura n[on] sit contingens e[st] necessaria, nam etiam
indigentia extrinseca licet in se necessari[um] involuit imperfectionem
in eo in quo ipse e[st], ut p[ro]p[ter] ex eo q[uo]d si per impossibile Deus ex
necessitate sua ageret ad extra e[st] produceret creaturas, tunc
solum v. g. indigeret conu[er]sio[n]e Deo Deo ipso, qui e[st] necessari[um]
ad existentiam eor[um], e[st] si huiusmodi indigentia induceret im-
p[er]fectionem in ipso Deo, licet conu[er]sio[n]e illa e[st] necessari[um] e[st]
Deus

Deus sit ens maxime necessarium in se.

Obijcies; S. Dionisij de divinis nominibus cap. 7. ait Deum in sua potestate creaturas cognoscere, nisi verbis: divina mens omnia continet cunctis referentibus scilicet secundum omnium eandem omnium in se notionem ante complexa; et infra sic ait: novit ex se et in se secundum eandem omnium notionem et sciam, atque substantiam antequam et ante comprehendit, et singula ex cursum specie ducens, sed secundum unam eandem complexorem omnia sciens, Dionisij infra sic ait: sciam ergo novens divina sapientia, novit omnia.

De ingrimij S. Dionisij locis citatis loquitur non solum de scia quam Deus habet de rebus possibili, sed etiam de scia quam habet de existentibus et futuris, ut patet ex ipso textum legenti, quod cum Deus nec existentia nec futura cognoscat in seipso tanquam in medio cognito, ut cum sentia coram docet hithodes proposita crederi: omnia, etiam ipsi ad veritatem tenentur avertere. S. Dionisij non est intelligendum prout contendit forestio, alioquin diceretur de Deo etiam contingentia sive de creaturas existentes et futuras cognoscere in seipso ut in medio cognito, quod contra tenetur esse vera falsum est, ut infra ostendetur in disputate de scia Dei. R. do. d. forestio. S. Dionisij locis allegatis nihil aliud velle, nisi quod Deus sciam rerum non accipiat a rebus ipsi presentibus existentibus, sed eam habet ex seipso et in seipso etiam ante eorum existentiam, nempe eo quod ut prima rerum omnium causa et omnia in se virtute et eminenter contineat, quod est verissimum. Quod a Dionisij ita sit intelligendum, colligitur ex ipso textu, et precipue ex verbis immediate verbis primo loco allegata respicientibus, quibus docet Deum cognovisse angelos antequam ipse eos produceret, et ex illis verbis secundo loco citatis: in singula ex cursum specie ducens sed unam eandem complexorem omnia sciens et continens, unde etiam cum dicit sciam ergo sciens divina sapientia, novit omnia, cum non potest ipsa illi ut scilicet Deum cognoscere, in seipso ut in medio cognito omnia etiam existentia et futura, ut dicitur, sed ita accipi ut veritas quod sicut divina sapientia ab eterno novit sciam, ita simul novit reliqua omnia et eorum cognitionem non accepit ab ipsis rebus.

Obijcies 2do: S. Bernardus lib. 5. de consideratione ad Caput num. cap. 7. de beato sic ait: creatura coeli videt Verbum et in Verbo facta per Verbum, et infra sic ait: ubi videt, nempe creaturas, ubi longe melius est quam in seipso.

R. S.

Sed de factis & existentibus, ut ex verbis ipsius patet, ac primum eadem
 verba non sunt ita alleganda, ut per illa Bernardus velit significare
 beatum videre in Deo, ut in mundo cognito contingit, non de facto
 existente vel futuro, cum hoc sit impossibile, ut supra diximus, &
 contra concedant etiam adversarij, sed per illa bene vult significare,
 ut patet ex verbis sequentibus, beatum non mendicare cognitionem re-
 rum existentium ex ipsius rebus, sed eas cognoscere in Verbo, tum
 quia eas cognoscit peculiariter reuelate, facta a Deo, quae cum sit
 operatio pertinet ad intellectum, Verbo diuino tribuitur, tum quia cog-
 noscit illas cognitione ubi debita ratio visionis beati, scilicet, videlicet,
 sit dicit, illas videre in Verbo & in Deo, ut in obitu beaticante
 & afferunt, seu reuelationem & manifestationem creaturarum
 distinctam a visione beaticam, quae pro statu beaticae decet
 singulos beatos cognoscere. Porro Bernardus dicit creaturas melius
 in Deo esse quam in rebus, quidem eminenter continentur in illo,
 & quatenus eo modo in Deo continentur et ipsi Deus in rebus illa
 Verba Iohannis 1. de factum est, in ipso vita erat. vnde S. Thomas
 1. 2. q. 13. art. 9. ad 2. a. dicitur peculiariter reuelate facta a Deo cog-
 noscitur bene dicitur videri aut cognosci in Deo, pluribus rebus pro-
 bat, Augustinus de serm. 20. cap. 7. & colligitur ex eo quod gloria ordinaria
 in illis dicitur 2. 2. dispone. domini tua, docet Prophetas legere
 in libro prescientiae Dei ea quae praedicant, quod explicans S. Thomas
 2. 2. q. 9. 2. 3. art. 1. ad 2. dicit, ideo, inquit, Prophetas legere
 dicuntur in prescientia, quia ea illa quae futura reuelantur & eadem
 ratione dicuntur beati & uidentes in Verbo Dei ea legere aut cognos-
 cere, quae ipsi reuelantur. quamuis, ut supra notauimus, ea quae bea-
 tis reuelantur ratione statim beaticae potius dicitur videri in Deo, etiam
 et quod Deus visus afferat seu reuelationem & manifestationem.
 Obiicit S. Thomas S. Augustinus lib. 11. de ciuitate
 cap. 7. cognitio, inquit, creature in seipsa delectatio est, ut ita
 dicam, quam cum in Dei sapientia cognoscitur, veluti in arte,
 quae facta est, & cap. 2. 9. ipsam per creaturam melius ubi, id est, in sapi-
 entia Dei tanquam in arte, quae facta est, quam in ea ipsa reuerit,
 et per hoc & scripturas melius quam in rebus. idem docet lib. 4. de Genesi
 et litterarum cap. 2. 4. his verbis: primum angelus contemplantur in Verbo
 Dei quod dixit Deus fiat, atque deo primum in eius cognitione fit eum dicit
 esse factum, & postea rem ipsam factam in ea ipsa cognoscit quod
 significatur facta ueritas, & eam deinde cognitionem, reuelationem ad illius
 ueritatis laudem refert ubi rationem uiderat factam, quod significatur
 facta

facto mare, et similia hęc alij in locis.
De etiam S. Augustinum locis cit. n. loquitur de visione
possibilium, sed de visione rerum factarum, ac providę, prædicta
via n. potest illigi de visione rerum in Deo tanquam in medio
cognito secundum earum esse proprium et constitutum ab ipso
Deo, cum res contingentes ea ratione n. possint in Deo videri, ut supra
diximus, et infra ostendemus, atq. ignomet etiam ad versarij coarctate
concedunt.

De 2do quando S. Augustinus dicit creaturas fac-
tas melius ab Angelis cognosci in Deo tanquam in arte, quam in seipsis
n. vult q. creatura facta secundum rationem esse proprium cognoscant
in Deo ut in arte. et in medio cognito quam in seipsis, nam cum
creatura facta sine contingentia nullo modo ut tales possint cognosci
in Deo, qua ratione S. Augustinus q. velle, melius illas in Deo ut in
arte, cognosci quam in seipsis, ut igitur scaturit quodammodo S.
Augustinus locis cit. ubi vult.

Revertendum est S. Augustinum lib. 11. de civitate
Dei lib. 7. et 29. et lib. 4. de gen. ad lib. a. cap. 21. vix ad 32. et
alibi saepe dicere ea initio mundi ita creata fuisse, ut semper
uno die ut per metaphoram solum distinguenda sunt dies. Illi
primi creati videri secundum cognitiones Angelorum quibus quam-
libet creatam a Deo cognoscere vident, quare prima dies et cognitio
qua Angelis cognoscit. Caelum est terra a Deo creatam, et sic de
2do, 3to, et 4to die etc. in quolibet a. die dicitur mane et
vespere, nempe cognitionem eandem Angeli matutinam ^{et vespertinam}
cognoscere creaturam eadem mane et vespere, quia S. Augustinus
Alexand. nunc cognitionis matutinam et vespertinam vult esse contro-
versum et apud Theologos, multi a. quos profert Vasquez disp. 81.
cap. 1. docet cognitionem matutinam esse cognitionem creaturam
in Deo tanquam in medio cognito, vespertinam vero esse cognitio-
nem caritatem in seipsis per revelationem distinctam a visione.

Not. a. cum Vasquez et alij dierum S. Augustinum
illigere per diem duplicem cognitionem Angelicam, alteram
matutinam et alteram vespertinam, cui succedit alter dies,
id est, altera cognitio matutina et altera vespertina, quia post
unum vesperem sequitur alterum mane, sequenti diei per cog-
nitionem a. matutinam illigit cognitionem Angeli præfatam
qua cognoscit in Deo Caelum n. secundum propriam naturam Caeli,
sed secundum q. d. in Deo eminenter cognita in figura Dei
afectione ratione cuius Deus sit provideret Caelum, quia melior
est vita

Et vita aut ee Coeli in Deo quam in seipso, qd Coelum in Deo
 E ipse Deus, e in seipso e creatura, cognitio vero, vespertina
 e qua Beatus videt ee Coelum in seipso per revelacionem specularem
 e suam eius propriam, qua cognitio e imperfectior quam illa.
 qd a. Augustinus ita rit intelligend qd volu egrege probat
 Vasquez loco cit. sed etiam pba ex S. Thoma s. parte. g. s. 8.
 art. 6. in corpore.

Dices predictam explicacionem August. n. subtrahere.
 Prmo qd ipse per cognitionem matutinam illgit notitiam
 ipis creature prout continetur in arte divina vel Diva, in qua
 vult meli cognosci creaturam quam in seipso, e ideo indirecte
 e tanquam terminum habitudinis existentis in Deo ad ipsam
 creaturam. R creaturam prout continetur in Verbo ut in
 arte. vel Deo divina nihil aliud ee, quam infinitam pfectio-
 nem ipis Dei, rade cuius novit qua rade, si quid n implicat,
 pot. ignon fieri, qua pfectio cum sit ipse Deo, e ideo aliqual
 meli ipsa creatura quam Angeli vident in seipso, dco S.
 Augustinus dicit meli creaturam videri in Deo ut in arte, vel
 Deo quam in seipso, qd a. nobis recte dicitur, qd colligi ex
 ipso S. August. maxime ex lib. qd de genesi ad litter. c. 22.
 ubi ait: facta e vespere, qd necessaria erat e ista cognitio,
 qua d distinguunt qd creatore, creatura, aliter in seipso cognita
 quam in illo: hic manifeste supponit per cognitionem matu-
 tinam Angelos n videri creaturas secundum proprium ee crea-
 turarum, sed prout contentas in Deo erat ipse Deo, dicit e.
 ad hoc fuisse necessariam cognitionem vespertinam creatura-
 rum in seipsis ut creatura pcut dibrui a Deo.

Dices 2do: S. Augustinus excogetavit illam modum
 loquendi ut distingueret 6 dies illiberales loco 6 dionum naahon
 quas alij ves ponunt in create mundi, iuxta illam vero explicacionem
 Augustinus n dixisset 6 dies, nam cognitio matutina prima
 si solum terminatur ad Deum secundum se, n differret ab alijs
 cognitionibz segs. in quibz vobz videtur Deo solum secundum se,
 differrent ergo illi dies solum inter se solum penes cognitionem
 vespertinam, per quam videbatur creatura nota secundum se,
 n vero ex parte cognitionis matutina, atq adeo n eant 6 dies
 sed unum mane cum 6 vespere. R hinc cognitio matutina
 sit una secundum id qd dicit in recto cum hac rade nil aliud
 sit quam visio infinita pfectionis Dei rade cuius si quid n im-
 plicat qd ipsum facere, nihilominus eadem cognitio e multiplex
 foeliter

pro multiplicitate cognitionum vespertinarum quas connotat
Et cum quibus comparatur, ita ut tot sint cognitiones matutinae
quot et cognitiones vespertinae realiter inter se distinctae saltem
quantum est ex parte obiectorum.

Obicies 4to: alij etiam Phil. interdum dicunt
ea quae facta sunt a beatis videri in Deo. Quod illos velles, beatos
quae facta sunt videri per revelationem peculiarem factam a Deo,
vel per revelationem etiam aliquo modo debitam ratione visionis
beatificae et ab ea quodammodo emanantem.

Obicies 5to: hoies naturaliter loquendo procedunt
a causis ad cognitionem effectuum. Et etiam beati ita possunt
videre Deum ut in eo velut in causa rerum omnium possunt videre
aliquas creaturas possibles. Et hoies solum procedere ex causis
ad cognitionem effectuum quodammodo est aliqua connexio inter
illa quodammodo in rebus transcendentali, vel in exigentia aut
indigentia sibi intrinseca sive immediata sive mediata, quae
non est in Deo.

Dicit hoies ad probandum effectum non assumunt
causam sub conceptu relativo sed absolute, neg. e. ex eo quod rationale
referatur ad admirativum inferunt hoies esse admirativum
sed ex eo quod est rationale absolute, unde potest relationem illam habere
se per agens ad hoc. Confirmatur: quia quicquid sit de hoc alij
causis, non videtur id posse negari de Deo qui est causa prima continens
in quomodocumque solum creaturas, sed illis aequalens quoad enti-
tatem et effectum, et consequenter quoad intelligibilitatem.

Et hoies ad probandum effectum assumere causam
sub conceptu non relativo saltem connotativo, prout causa est
id a quo pendet effectus, sive prout ipsa sit indigentiam vel exi-
gentiam sibi intrinsecam effectus, atque ideo ad probandum admi-
rativum assumitur rationale, prout est id a quo pendet admirativum
vel prout sit exigentiam vel indigentiam admirativi sibi intrin-
secam.

Ad confirmationem Quod causam primum probare, quod probat
etiam in Deo ut in medio cognitio potest videri existentia et futura
cum Deo effectus aequivalat omni creaturis, illud a Deo saltem, ut supra
diximus, et concedunt ipsi adversarij, quando ipse Deus dicitur agere
in creaturis quoad entitatem, et consequenter quoad intelligibilitatem
semper est ipsum Deum in sua propria virtute, et eminenter continere
quomodocumque entitatem et quomodocumque effectum, et consequenter
etiam tanquam causa particularis efficiens potest illesum creatum
movere ad illarum cognitionem.

Obicies

75.
Cyprianus dicit: imago Caesaris v. g. nullam dicit relationem
realem ad Caesarem, et in cognita dicit in cognitionem Caesaris &
etiam Deus licet nullam dicit relationem realem ad creaturas possibili-
les, tamen potest ducere in illarum cognitionem ut neorum cognitum.

Quod imaginem Caesaris non ducere in cognitionem Caesa-
ris nisi eos quibus dixeris illam esse imaginem Caesaris, quod aguerat
et realem vel connexioni reali imaginis cum ipso Cesare. Coeterum si
quis videat Caesaris imaginem nec ipse unquam agnoverit qualem fue-
rit Caesar, nunquam ex cognitione imaginis Caesaris deveniat in cog-
nitionem eundem Caesaris.

Cyprianus dicit: quamvis actio qua producit calor di-
cat relationem transcendentalem ad Deum, cum sit identificata cum ipso
Dei concursu ad calorem, entitas tamen ipsa caloris nullam dicit relationem
transcendentalem ad Deum, et nihilominus Angeli cognoscens illam ex
eiusdem cognitione simul etiam cognoscit Deum & similiter Deus
licet nullam habeat relationem ad creaturas posibles, nihilominus ex
vi visionis ipsius Dei poterunt cognosci creaturae posibles.

Quod Angelum ex entitate caloris praecedendo ab actione qua
fit vel conservatur nullam dicit relationem transcendentalem ad
Deum: ut nonnulli volunt, licet alij velint illam ut est ens secundum
dicere relationem transcendentalem sibi identificatam ad Deum tanquam
ad primum ens, ad quem ut ad ultimum finem ex sua natura est ordi-
nata, tamen ipsa exigit actionem ad se terminatam et ea indiget ut sit
in per se natura, ideo habet connexionem cum eadem actione qua dicit
relationem transcendentalem ad Deum, ac prorsus mediante praedicta exi-
gentia est relatae actionis potest ducere Angelum in cognitionem Dei
tanquam termini vel principij eundem relatis.

Quaeritur: an habitum beati per eundem actum visio-
ni beatificae simul cum ipso Deo cognoscant aliquam creaturam,
ita ut visio ad primum terminetur ad Deum et creaturam.

Quod Pasques et alios, qui negant creaturas potest videri
in Deo ut in medio cognito, etiam negare per visionem beati-
ficam videri ullam creaturam cum ipso Deo, eo quod alias, inquirunt,
sequitur visionem beatificam non de eundem modo in oibus beatis.
Cum in eadem creatura ab oibus beatis videantur. nos autem exstabi-
mam quod si beati ab initio suae beatitudinis cognoscunt aliquas
creaturas quarum cognitio varianda non sit, potest dici quod parus-
modi creaturae cognoscantur per ipsam visionem beatificam simul
cum ipso Deo, eo quod beati possunt habere tale lumen quod non solum
Deum

Deum sed etiam huiusmodi creaturas representet; illud a. g.
dicebatur de cetera diversitate beatitudinis & visionis beati-
fica facile solvi potest, dicendo visionem beatificam ut & visio
beatifica nimirum prout & visio Dei, esse eandem rationem in
omnibus beatis, licet sint diversa ratione prout representat diversas
creaturas, quae ratione non sit rationem visionis beatificae, atque eodem
modo dicitur sit etiam lumen gloriae precise, ut & lumen gloriae,
hoc est, representans Deum, esse eandem rationem in omnibus beatis, licet
sint diversa ratione prout representat diversas creaturas. coeterum
dicendum est creaturas quas beati non cognoscunt ab initio sed beati-
tudinis, vel quarum cognitio successu temporis varianda sit, non
potest cognosci per visionem beatificam, sed per aliam cognitionem
indivisibilem a visione, quae alioquin necesse est ut in beatis varia-
retur essentia huiusmodi gloriae pro variate visionis beatificae,
quod non videtur esse verisimile.

Quaerens rursum: quasnam creaturas videant in
Verbo vel in Deo beati sine per revelationem peculiarem a Deo factam.

Respondeo varias de hac re esse sententias, ut videtur ex appo-
stolice dicitur 1. cor. 13. cap. 7. et alios, sed dicendum est non omnia veritatem
quae ad beatos pertinent, ab ipsis dici in Verbo, sed ea tantum quae
decent ut ab ipsis cognoscantur iuxta divinam sapientiae ordinem
et recte dicitur 1. Thomas 2. 2. q. 83. art. 4. ad 2.

Denique adiciendum est eos qui ponunt revelationem in
Deo ad creaturas sine ratione, sive ratione cognitionis & sive
sive ipse velle huiusmodi revelationem non esse praesensentalem vel respon-
dere relationi praesensentali, sed esse transcendentalem vel respon-
dere relationi transcendentali creaturae, quae secundum totum suum esse
intrinsicum est in fundo, ut est relatio potentiae creaturae ad suum effectum
vel actum, cognitionis creaturae ad suum obiectum etc. unde etiam
quidam ex antiquioribus revelationem quam ponunt in Deo ad creaturas
appellant transcendentem, licet alii nolis illam eo modo appellari.
Porro praedicti auctores ponunt in Deo praesensentalem relationem re-
spondentem totum suum esse intrinsicum, quia alioquin Deo non
haberet connexionem cum creaturis sufficientem ad hoc ut ipse
tangam medium cognitum potest movere intellectum beati ad cog-
nitionem rerum possibilium.

Caput III.

76.
CAPVT III

An Deus comprehendi possit?

Quando quaeritur: an Deus possit comprehendi, sensus est: an Deus possit a creatura cognosci cognitione adaequata divina cognoscibilitati, qua se cognoscatur quantum cognoscibilis est, sine qua necatur vel cognoscatur in modo totus sit etiam totaliter. supponendam est, a. ut certum est, sicut Deus a se ipso comprehenditur, ita nulla creatura de facto existens potest viribus naturalibus Deum comprehendere, id est manifeste seipsum, non eo modo supra diximus, est definitum ab ecclesia, nempe Deum a nullo illi de facto creato potest cognoscitur videri, quatenus, a istud certum sit, dubitatur in istis: an Deus viribus naturalibus possit ab aliqua creatura comprehendere.

Dicendum est Deum nullis viribus naturalibus nec de potestate absoluta potest ab ulla creatura comprehendere. est contra doctrinam, et adeo certa ut quidam asserant illam esse de fide.

Primo, contra est definitio Concilii Lateranensis in c. firmiter de summa Trinitate, ubi Deus dicitur incomprehensibilis et ineffabilis, nec dicitur operatum voluisse, sed Deus sit incomprehensibilis viribus naturae, quia ipse dicitur in Concilio in eo sensu definitum Deum esse incomprehensibilem in quo a Philosophis et Scholasticis incomprehensibilis dicitur conueniunt, scilicet de potestate absoluta non potest comprehendere. Nec obstat si dicatur Deum huiusmodi dicitur incomprehensibilem, et ineffabilem, quia ineffabilitas non potest accipi nisi in ordine ad vires naturae, cum Deus sit beatus etiam in verbo inferiori sit notabilis. nam in ista aliquos idem est Deum ineffabilem et inuisibilem. deinde, falsum est ineffabilitatem in potestate nisi in ordine ad vires naturae, quia si loquamur de potestate efficitur adaequate Deum significat quatenus posita elongat, etiam de potestate absoluta Deus ineffabilis; verum haec in hac conclusione contra conueniunt auctores, valde tamen differant in assignanda ratione repugnantiae incomprehensibilitatis Dei.

Primo igitur quidam probant ratione cognitionem: quia ad hoc ut aliquid comprehenderetur debet in eo inueniri, quod quae in ipsis continentur sine fuerit sine eminenter, atqui haec potest videri esse de facto a beatis videntur in Deo omnia contenta in ipsis fuerit
reperitur =

Quest III.

regnat tñ in Deo cognoscere oēs creaturas posibles eminenter
& virtute in illo contentas &c.

Seco contra e, qđ falsa e minor, siquidem supra os-
tendimus nulla creatura licet possibilis pot videri in Deo ut in medio
cognito, ac prout neq ad comprehendendum Deum deberent
videri in illo oēs creaturas posibles, imo de facto Deus supponit
comprehendit, etiam si nullam creaturam in seipso ut in obito,
cognito videant, ut infra ostendimus. deinde falsa e ex eo qđ
ea supponit visionem Dei eo pfectiorem eē stue Deum eo
pfecto videri, quo plures creaturas posibles videntur in ipso, contr
ex quo sequitur qđ Deus n pot ita videri ut in ipso nulla crea-
tura possibilis videatur, qđ a. hoc sit falsum ostendimus: qđ si aeri-
piani lumen gloria qđ elevat e movet illud ad visionem
Dei e vniq tñ creatura oio indivisibilis vel vniq raris creatura
indivisibilis in Deo ut in medio cognito, huiusmodi lumen pro-
fecto hñ aliquam certam determinationem & pot dividi in duas par-
tes v: qđ quare vna per se sumpta movebit vel elevabit ad
visionem Dei, per eam vero solus Deus e nulla creatura in eo
videbitur, cum eodem visio sit imperfectior visionem qua videtur
Deus, e in eo vna tñ creatura indivisibilis vel vna tñ raris
indivisibilis creatura & falsum e qđ n pot videri Deus absq eo
qđ in ipso videatur aliqua creatura. hñ e qđ lumen gloria e
per se eōtia specifica, ac prout n qđ vna certa entitas lumi-
nis eē talis ut moveat vel elevat illud ad visionem Dei e
aliqua creatura in Deo, part. a. illig ut talis ut moveat solum
ad visionem ipsius Dei, hñ e. sequetur lumen hñ constare ex
partibus eōtia vter diversis, constat igitur falsum eē qđ eo pfecto
vel imperfecto Deus videatur, quo plures vel pauciores crea-
turae posibles in eo cognoscuntur.

Seco conclusio probat Vasquez disp. 5.3.
e. oblat. bract. 1. disp. 4. cap. 6. qđ de rase virtus com-
prehensiva alienis obiti e, ut ex vi visionis illig ipse in ipso
ut in medio cognito videantur oia qua pot ex illo oriri, atqđ
nulla rade ex vi visionis Dei vel in eo ut in medio cognito
pot videri oia qua ab illo oriri pot, ut it oēs creaturas posibles &c.

Seco contra e, qđ Deus comprehendit seipsum, nec in
ipso ex vi visionis sui ipsius vel in seipso ut in medio cognito
videt ullam propriam creaturam, ut concedunt etiam vocat hñtho-
ret. qđ dicitur cum Vasquez ita. Deum ideo comprehendere
seipsum, qđ illa eadem cognitio qua cognoscit seipsum, ideo
terminat

terminatur ad creaturas q̄ terminatur ad seipsum, ita ut
 ratioe necessariae connexionis, quam h̄c divina cognitio ^{est in cognitionis} cre-
 aturarum cum ipsa divina cognitione ad Deum terminata,
 verum sit dicere Deum cognoscere creaturas, quae seipsum
 cognovit. Contra e, q̄ n̄ implicat dari vnam cognitionem
 finitam & limitatam qua simul videatur Deus & creaturae.
 Itaque cognoscantur oēs creaturae p̄biles, sed Deus per
 quomodocumque actum n̄ comprehenderetur cum Deo nequeat compre-
 hendi. & Deinde contra eandem rationem e, q̄ si per impossibile
 oēs creaturae implicarent, adhuc Deus haberet etiam infinitam
 veritatem de se, q̄ si etiam ipsemet Vasquez recte affirmat,
 ac prout e, si per impossibile, tunc etiam eēt aliquis illorū finitus
 n̄ creatus, ad huc Deus, verē, diceretur eēt incomprehensibilis
 respectu eandem illorū, q̄ Deo p̄ infinitatem suā eēt n̄ p̄t
 ab illo illius finito comprehendēdi, licet tunc nulla creatura
 p̄t oriri ab ipso Deo. & Dei incomprehensibilitas n̄ p̄t re-
 fundi in hoc q̄ n̄ p̄t in illo cognosci oīa quae p̄t ab illo
 p̄viri.

Confirmatur: q̄ incomprehensibilitas convenit Deo
 quatenus ipse e infinitus in se sine q̄ ipse affectionem ip̄finitam
 intrinsecam. & Dei incomprehensibilitas n̄ consistit in
 hoc q̄ n̄ p̄t in illo cognosci oīa quae ab ipso p̄t procedere
 alia etiam contra Vasquez in re p̄tenti p̄t afferri, quia videtur
 e apud alios.

Tertio eandem propositionem alij probant ex August.
 qui epla 112. dicit tunc rem comprehendi, quando ita res videtur
 ut nihil illis lateat ipsum videntem, ac prout e, cum n̄ p̄t videri
 oīa quae continentur in Deo eminenter tunc oēs creaturae p̄biles,
 eō q̄ huiusmodi visio eēt infinita, idcirco docent Deum n̄ p̄t
 comprehendēdi.

Sed contra e, q̄ n̄ implicat dari aliquem actum
 finitum & limitatum affectionis quo finite videatur Deus, e in eo
 oēs res p̄biles licet sint infinitae vel finitae in infinitum,
 neg e, in hoc q̄ assignari vlla sufficientis implicatio, sed per
 quomodocumque visionem vel cognitionem Deus n̄ comprehenderetur,
 q̄ Deus n̄ p̄t comprehendēdi nisi per cognitionem adaequatam suae
 cognoscibilitati tunc per cognitionem per quam ipse infinite
 cognoscatur, sicut ipse e infinite cognoscibilis & ratio assigna-
 ta n̄ e bona. Maior p̄t: q̄ si repugnat dari cognitionem
 finitam affectionis qua videatur Deus e oēs res p̄biles, vel
 regug-

regnat ex eo qd n̄ pot̄ videri Deus per cognitionem finitam,
 vel eo qd per cognitionem finitam n̄ pot̄ cognosci deus crea-
 tura p̄biles. primum dicit n̄ p̄t, qd Deus sicut est infinitus,
 n̄ videtur a beatis per cognitionem finitam, nec p̄t dicit eodem,
 qd cum plus sit Deus infinitus quam tota collectio creatura-
 rum p̄bilibum vel oēs creatura p̄biles, si n̄ repugnant, ut
 videri n̄ repugnant, Deum qui ē aliquis maius cognoscit per
 cognitionem finitam, nec repugnat oēs creaturas p̄biles
 cognosci per cognitionem finitam, ac proinde utriusq; per ean-
 dem cognitionem finitam cognosci poterit. Quum qd n̄ pot̄
 dicit eodem p̄t. qd h̄c de facto, ut conter dicitur in Tract.
 de Incarnatōe, per cognitionem finitam cognoscit totam futuro-
 rum collectionem nunc oīa futura & similiter per cognitionem
 finitam tota collectio creaturarum p̄bilibum nunc oēs creatu-
 ra p̄biles pot̄ cognosci simul, & per consequens per unam
 ē eandem cognitionem finitam Deus & oēs creatura p̄biles
 pot̄ cognosci, atq; huic rati quamvis multi conentur respondere,
 revera t̄ n̄ satisficit, ut facile poterit contingenti eadem res-
 ponsiones, quas videres ē apud alias, qua rati. a. Augustinus
 sit. I. Augustinus in quo intantur advertarij, constat h̄c infra.
 p̄t igitur efficaciter contho hoc modo: r̄go
 cognitionis comprehensiva Dei consistit in hoc qd n̄ solum
 totus Deus cognoscatur, sed etiam cognoscatur eī p̄titate
 claritate, & affectione cognitionis suam ipse exigit, sed nulla
 creatura p̄t videre aut cognoscere Deum ea claritate, vel affecti-
 one cognitionis aut visionis quam Deus exigit & Minor p̄t
 qd sicut Deus ē ens infinite p̄fectum, ita ē infinite, illegibi-
 lis, & ideo ut cognoscatur ad aequale, exigit cognosci cognitione
 infinita nunc cognitione infinite intensa vel infinite clara
 & p̄fecta, qd a. Deo ex eo qd ē ens infinite p̄fectum, exigit
 cognosci cognitione infinite clara & infinite p̄fecta p̄t.
 qd qua p̄t maiorem bonitatem dicitur ē p̄t magis ama-
 bilis n̄ solum qd in ijs pot̄ plura amari, sed etiam qd pot̄
 lant & exigit amari ardentis sive intensius & similiter
 qua h̄nt p̄fectorem cognoscibilitatem exigit, ut clari &
 affectu cognoscantur, ac proinde cum Deus h̄nt infinitam
 p̄tinitatem, & per consequens infinitam illegibilitatem, ideo exi-
 git cognosci cognitione infinite p̄fecta & infinite clara,
 Major. a. eundem argui p̄t. qd dicit Deo ē incomprehensibilis,
 qd h̄nt etiam infinitam & infinitam p̄fectionem, atq; r̄
 etiam

etiam praesumendo ab omni creatura possibili Deus habet affectio = 78.
nem & etiam infinitam, ut fit ex dictis & hinc in com-
prehensibilitatem praesumendo a quacumque creatura possibili,
atque si habet incomprehensibilitatem etiam praesumendo a qua-
cumque creatura possibili, non potest assignari alia ratio cognitionis
comprehensivae Dei praeter illam quae supra a nobis assignata est,
ut per se patere videtur. dicitur eadem maior probatio quod com-
prehensio vera est in adaequata cognitionis ad obiectum secundum
quod est cognoscibile, ad cognoscibilitatem autem obiecti pertinet non
solum esse cognoscibile secundum hoc vel illud praedicatum,
sed etiam hoc vel illa claritate. Et ratio comprehensionis Dei
consistit in hoc quod non solum cognoscatur secundum omnia sua pro-
prietate intrinseca, sed etiam tanto claritate quanta ex parte
sui existit cognosci nempe infinita. Denique illa eadem
maior probatio fit ex multis. S. Thome testimonio praecipue
a. ex 3. p. q. 12. a. 7. in corp. et ad 2. ubi dicitur: quod non
est hoc Deus incomprehensibilis sed dicitur, quatenus aliquid eius
potest quod non videatur, sed quod non ita affecte videtur sicut vidibilis est,
sicut cum aliqua demonstrabilis propositionis per aliquam proba-
bilem rationem cognoscitur, non est aliquid eius quod non cognoscatur nec
obito nec praedicatum nec compositio, sed tota non ita affecte
cognoscitur sicut cognoscibilis est. et subdit: unde Augustinus
definiendo comprehensionem dicit quod totum comprehenditur
videndo quod ita videtur ut nihil eius lateat videntem aut eius
fines circumferri vel circumscribi possit; bene et inquit, S. O.
fines aliter circumferuntur, quando ad finem in modo
cognoscendi illam rem pervenitur; et ad istum arguunt quod
contendebat Deum a beatis comprehendere est quod Deus totaliter
totaliter videtur a beatis, respondet his verbis ad istum di-
cendum totaliter dicit modum obiecti non quidem ita quod totus
modus obiecti non cadat sub cognitione, sed quod modus obiecti non est modus
cognitionis, qui ipsius videtur Deum per etiam, videtur hoc in eo
quod infinite existit et infinite cognoscibilis est, sed hic in-
finitus modus non competit et ut scilicet ipse infinite cognos-
cat, sicut aliquid probabiliter scire potest aliquam propo-
sitionem esse demonstrabilem licet eam ipse demonstrative non
cognoscatur, praeterea dicitur per ex eodem S. Thome in 3. dicit.
a. 7. q. 3. a. 2. ubi ipse comparans visionem Dei cum dilectione,
ait quod beati non totaliter Deum diligunt, ita nec totaliter vident,
quod modo quo Deus diligibilis est et vidibilis excedit modum quo hoc
diligere

diligere & videre p̄, q̄ lex & bonitas eius e infinita, & ideo
n̄ totaliter videtur & diligitur q̄ alijs, q̄ n̄ diligitur ita ut ipse
& feruenter, nec videtur ita clare, sicut e diligitur & visibilis
nisi a seipso, atq̄ hanc s. Thome doctrinam h̄ modo Thomista,
sed etiam multi alij sequuntur.

Obijciens primo ex s. Augusti. q̄le 112. ad compre-
hensionem obijci satis e q̄ ita videtur ut nihil illig lateat ipse
tota e n̄ debet ulterius requiri ad comprehensionem q̄ rei ita clare
videtur sicut e visibilis, ac prout etiam beati cum Deum totum
& oia qua s̄t in ipso finaliter videant, ipsam Deum comprehen-
dunt. R̄ negando h̄is, neg. c. s. Augustinus comprehensionem
praeiise definit per hoc q̄ ita rem videre ut nihil illig
lateat videntem, sed ad id aut cuius fines circumspiciuntur, s̄
iuxta interpretationem s. Thome j. p. q. 12. a. 7. ad 2. ut supra
vidimus, tunc contingit, quando e finem in modo cognoscendi iure-
nitur & adaequatur cognitio obijci secundum oem modum quanti-
tatis quem h̄t, q̄ vero obijci n̄ solum h̄t quantitatem extensivam,
sed etiam intensivam vel quasi intensivam, ad hoc ut cognitio ipse
obijci comprehensiva, necesse e, ut secundum utrumq̄ ipsi obijci
adaequatur, ita ut cognoscat oia qua in obijci finaliter conti-
nentur, & praeterea tunc tanta claritate ipsum cognoscatur quan-
tum ipsum e cognoscibile.

Dicit s. Augustinus sub disjunctione loquitur
cum ait ad videndo comprehendit, q̄ ita videtur ut nihil illig late-
at videntem aut cuius fines circumspiciuntur & aliter eorum
satis e ad comprehensionem, ac prout ad eam sufficit videre
oia qua s̄t in obijci finaliter, quare cum beati dicant oia
qua s̄t finaliter in Deo, ipsum comprehendunt.

R̄ s. Augustinum loco cit. eo modo locutionem
eam q̄ censeres utrumlibet eorum sufficere ad comprehensio-
nem, sed ut significares q̄ si ad comprehensionem n̄ sufficeret
ita rem cognoscere ut nihil illig lateat videntem, saltem ad illa
sufficiat ita rem videre ut illig fines circumspiciantur modo
explicato, quare s. Augustinus per illa verba aut cuius fines
circumspiciuntur corriget id q̄ precedentibus verbis dixerat.
Atq̄ dicunt eo loco n̄ defini solum comprehensionem absolutam,
sed involvi etiam comprehensionem secundum quid, atq̄ ad hanc
pertinere primum modum disjunctionis, quare nihil aliud se-
quitur quam ad comprehensionem secundum quid e ex aliquo
capite satis e ita videre obijci ut nihil illig lateat videntem;
eandem

79.
Eadem ratio, inquit, si quis definiat sanum esse quod significat
sanitatem, vel illam causam, vel illam hanc &c, non sequitur de sanum
quomodocumque accipitur satis esse significare sanitatem, sed
solum de satis esse de sanum sumptum pro minus principali
analogato.

Objicies 2do: ad comprehensionem corporum, videtur
desumpta esse metaphora comprehensionis, satis est quod corpus ex
parte ambiatur & tangatur & ad comprehensionem spirituum
satis est ut obitu secundum omnia sibi intrinsicam contingatur.

Respondens negando conueniens ratio dignitatis est, quia ad compre-
hensionem corporum satis est illud quod dicitur in antecedente, quia
corpora non habent nisi quantitatem dimensionalem quae eo ipso facilius
consequatur quod secundum omnia corpus ambiatur, contra vero obiecta
illibilia non solum habent quantitatem extensivam nempe secundum
eum quae in ipsis continentur, sed etiam intensivam vel quae in-
tensivam, atque de ista ad comprehensionem non satis est obiectum cog-
noscat secundum omnia quae continentur, sed etiam necessario requiritur
ut effectus cognoscatur iuxta ipsius exigentiam, alioquin non adequatur
nec comprehenditur.

Objicies 3tio: si ad comprehensionem necesse est ut
obiectum cognoscatur tanta claritate, quantum est cognoscibile, sequitur
neg ad istos Angelos potest comprehendere ullam creaturam quantum
est imperfectam sed, in a. Deo, atque consequens est falsum, ut certum
est. Et maior pars: quia quilibet creatura potest cognosci claritate
maiori & maiori in infinitum, & ideo Deus creaturas cognoscit
infinita claritate quae maior dari non potest, sequitur solum Deum
comprehendere creaturam.

Respondens negando sequens: quia ad comprehensionem re-
quiritur est sufficit ut obiectum cognoscatur tanta claritate, quantum
exigit cognosci est ex parte sui est cognoscibile, non a quantum est cog-
noscibile absolute, vel potius ex efficacia illius quam ex seipso,
cum a. quilibet creatura, sicut non finita non est limitatam entita-
tem, ita etiam habet finitam illibitatem quae videlicet ad illam
consequitur, hinc est quod creatura potest comprehendi non solum cog-
nitione infinite claritatis & perfectionis, cuiusmodi est sola cognitio
divina, sed etiam cognitione finita claritatis, atque ita Angeli com-
prehendunt seipsum & Angeli superiores comprehendunt inferiores: in-
feriores & reliquae omnes creaturae sunt imperfectiores, neg in hinc fit quod
Deus non multo clarior, omnes creaturas cognoscit claritate se tenente
magis ex parte intelligentis quam ex parte illibitatis, ita ut illos
super-

supercomprehendat, sicut e. ignis v. g. existens in concavo
luna dicitur contineri & comprehendi a coelo luna, quamvis con-
tineatur etiam ab empirico, qd e multo maioris quantitati
quam necessaria sit ad ignis comprehensionem, ita obitu qd cog-
noscitur tanta claritate, quanta ipsum exigit dicitur ea cog-
nitione comprehendere quamvis post dicitur alia cognitio gra
ipsum adhuc claris attingat & supercomprehendat.

Obicitur qto: eo ipso qd oia obita predicata
distincte percipiuntur, hoc e. pfecti discernuntur & distinguuntur,
ita ut nihil sit est cognoscentem aut videntem illum, n. apparet
carex parte obiti requiratur ulterior claritas in cognitione. qd obitu
n. exigit ut maiore claritate cognoscatur quam sit necessaria ad cog-
noscentem ad distinguenda oia quae in ipso continentur, ac prout beati
Deum comprehendent, n. cognitio comprehensiva constituitur ei illa
quam exigit ipsum obitu.

Ad obitu illigibile ex parte, cui n. solum exigit
claritatem in cognitione, quam terminat ut in ipso discernantur
& distinguantur, gra ipso predicata, ad obem ut ipse illigibile
adhucet ipso obitu quantum ipsum mereatur, qd a Deo e infinite
entitatis & perfectionis, idcirco e digno cognitione infinite clara
per quam illigibile ipso infinite adhucet, ac prout ad illigibile compo-
sitionem n. sufficit nisi cognitio infinite intensionis vel infi-
nitae claritatis, per quam illigibile ipso Deo illigibile infinite adha-
reat infinite.

Obicitur obo. Deus nullam h. exigentiam vllius
extrinseci, ut constet ex dictis. Sed exigit cognosci a creatura
infinite claritate, ac prout, factum e Deum n. p. comprehendi
a creatura, eo qd ab ipso n. pot. videri aut cognosci cognitione
infinite clara.

Ad dub. Ans. Deus nullam h. exigentiam proprie
ditam vllig extrinseci, qd scilicet sit necessarium ad illigibile e.
vel ad aliquam vllig perfectionem intrinsecam, ita ut ab ea tanquam
conditio necessaria praerogonatur concedo, atq. in hoc sensu supra
diximus e Deum n. e. capax vllig indigentiae vllig extrinseci,
eo qd talis indigentia necessario includat imperfectionem. Deus
nullam h. indigentiam improprie ditam vllig extrinseci nego.
Ans. huiusmodi a indigentia nihil e aliud quam ipsa infinita
Dei entitas absoluta prout e digna quantum e ex se n. solum in-
finito cultu, infinito amore extrinseci ad se terminato, e cog-
nitione infinite clara ad se extrinseci terminata, si per impossibile
talis

talis cultus, amor, & cognitio infinita Dei est possibilis, huius = 80.
modi a. existentia huius potius dignitas infinita h. modo h. ar-
guit impassibilitatem in Deo, sed infinitam affectionem necessario
praesupponit in ipso Deo.

Ex praedictis colligitur cognoscibilitatem cuius-
cunque obiecti demonstrari a. de affectione entitatis uniuscuiusque,
ac prout cum Deo sit infinita affectus, ut ipse comprehendat
exigit infinitam claritatem; atque ex hoc sequitur quod Deo potest
quidem comprehendere et de facto comprehendatur a scripto, si non
a creatura. Ideo colligitur solutio illius controversiae cur
scilicet beati inter se sint inaequales secundum beatitudinem,
licet oes videant oia quae sunt in Deo finaliter, ratio est. huius rei est,
quod pro meritorum inaequalitate, magis aut minus intense sive
magis aut minus clare Deum vident.

Denique antequam abroicemus hanc disputatam unum
adendum est quod pertinet ad primum caput primae quaestionis,
illud a. quod Angeli si videant conaturaliter Deum, id est infinitam
ipsorum distantiam a Deo, si solum probari ex eo quod non potest rati-
onari aliud finem illius rei, ut ibidem diximus, sed etiam ex
eo quod si per impossibile praeter hunc Deum esset etiam alius Deus,
qui haberet suas proprias creaturas a se solo productas, i. e. si potest
esse conaturalis, visio huius Dei nunc existentis etiam non esset
illius vera, quia si esset illis conaturalis visio Dei, deberet etiam
esse y. debita gratia habitualis sanctificans quae a visione Dei
necessario praesupponitur, cum a. gratia habitualis sanctificans
sit filius Dei adoptiva, et filius adoptiva multo magis rep-
resentat aequalitatem personae filii cum persona patris, quam rep-
resentat amicitia naturalis aequalitatem inter personam unius amici
et personam alterius, creaturas ab illo Deo impossibile productis,
visio finitis et infiniti distantibus ab hoc Deo infinito non potest
esse conaturalis visio huius Dei, sicut nec ipsi potest esse conaturalis
gratia sanctificans sive filius adoptiva respectu Dei nunc
existentis, eo quod inter illas creaturas et hunc Deum nunc
existentem nulla est aequalitas, sed infinita distantia; neque
haec concernunt secundam probationem conationis posita capite,
allegato, quae probat erat quod si esset possibilis creaturae illi esset
conaturalis Dei visio, sequeretur illi fore conaturalem filiosam
Dei adoptivam et servitutem.

Disputatio II.